

10674_page_35

το “καστέλλιον” της βυζαντινής πόλεως του Περιθεωρίου ή και με αυτό το ίδιο το αρχαίο Περιθεώριο ή με τους Πόρους, η τοποθεσία θεωρήθηκε κατάλληλη για τον έλεγχο του θαλάσσιου αυτού περάσματος, “πόρου” προς το λιμάνι της Αναστασιουπόλεως ή του Περιθεωρίου του Ανδρονίκου, που ήταν αρχικά λιμάνι στο μυχό της Βιστωνίδας⁹.

Σε μεγάλη έκταση ως τη σημερινή γέφυρα της εθνικής οδού, στο στόμιο της Βιστωνίδας και στο δόρειο τμήμα της νηϊδας Μπουρούς δρέθηκαν όστρακα διαφόρων εποχών, κομμάτια τοιχοποιίας, που αποσπάστηκαν από τα κτίσματα κατά την άρση. Ακόμη δρέθηκαν και μαρμάρινα κομμάτια που μεταφέρθηκαν στο Μουσείο Κομοτηνής¹⁰ καθώς επίσης και άλλα ευρήματα που βρίσκονται στη Μητρόπολη Ξάνθης¹¹.

Βορειότερα της εθνικής οδού Ξάνθης - Κομοτηνής απέναντι από το εργοστάσιο ΚΥΔΕΠ, το 1981 σε βάθος τριών μέτρων αποκαλύφθηκε τμήμα τείχους μεγάλου πλάτους με κατεύθυνση από την ανατολή στη δύση σε μήκος 170 μ., το οποίο χαρακτηρίστηκε ως “οχυρωματικό περιδόλι”¹² με εξωτερική πλευρά τη δόρεια που βλέπει προς τη λίμνη Βιστωνίδα και εσωτερική τη νότια στην οποία σχηματίζονται κτιστές κλίμακες ανόδου¹³.

Όλα τα παραπάνω ευρήματα οδήγησαν τους αρχαιολόγους στη δικαιολογημένη σκέψη ότι στο στόμιο της Βιστωνίδας λίμνης δεν έχουμε απλώς ερείπια ενός καστelliου, αλλά ενός ευρύτερου οικισμού, πιθανόν μιας πόλης¹⁴. Στην ύπαρξη, στο μέρος αυτό, μιας αξιόλογης πόλης, όπως “οι Πόροι” κατά τη γνώμη του Μπακαριτζή ή του Κυριακίδη το Περιθεώριο, συνηγορεί και το όνομά της, που σημαίνει πόλη που “θεωρείται”, φαίνεται από τις γύρω περιοχές, πόλη κτισμένη σε περίοπτη θέση. Πράγματι ο χώρος των ανασκαφών, στο στόμιο της Βιστωνίδας,

9. Αυτόθι, σ. 49.

10. Ε.Β.Α.Κ. Μπακαριτζής, *Έκθεση τρίτη*, σ. 7.

11. Παπαεναγγέλου, *Περί Περιθεωρίου*, σ. 78. Ο Παπαεναγγέλου γράφει ότι στη Μητρόπολη Ξάνθης και Περιθεωρίου βρίσκονται τα εξής ευρήματα από τον αρχαιολογικό χώρο Πορτολάγους: Μιά μαρμάρινη Πλάκα στην οποία υπάρχει ανάγλυφος σταυρός με τις λέξεις, CTPΕ XV CΥZE (Σταυρέ Χριστού ούζε), ένα επίκρανο αμφικιονίου μικρών διαστάσεων με δύο ανάγλυφους σταυρούς, ένα τεμάχιο κιονίσκου και το κιονόκρανό του, κορινθιακού ρυθμού, άλλη μία πλάκα στην οποία παριστάνονται ανάγλυφα ίππος και αναβάτης σε τέχνη όμοια προς τον καλόν ποιμένα και τον Ορφέα του βυζαντινού Μουσείου Αθηνών, θώρακα με διακοσμήσεις κ.ά.

12. Μπακαριτζής, *Έκθεση τρίτη*, σσ. 7-8. Ο ίδιος, *Θράκη*, σ. 35.

13. Μπακαριτζής, *Έκθεση τρίτη*, σ. 8.

14. Μπακαριτζής, *Έκθεση δεύτερη*, σσ. 70-71.

το "καστέλλιον" της βυζαντινής πόλεως του Περιθεωρίου ή και με αυτό το ίδιο το αρχαίο Περιθεώριο ή με τους Πόρους η τοποθεσία θεωρήθηκε κατάλληλη για τον έλεγχο του θαλάσσιου αυτού περάσματος, "πόρου" προς το λιμάνι της Αναστασιουπόλεως ή του Περιθεωρίου του Ανδρονίκου, που ήταν αρχικά λιμάνι στο μυχό της Βιστωνίδας⁹.

Σε μεγάλη έκταση ως τη σημερινή γέφυρα της εθνικής οδού, στο στόμιο της Βιστωνίδας και στο δόρειο τμήμα της νηοΐδας Μπουρούς δρέθηκαν όστρακα διαφόρων εποχών, κομμάτια τοιχοποιίας, που αποσπάστηκαν από τα κτίσματα κατά την άρση. Ακόμη δρέθηκαν και μαρμάρινα κομμάτια που μεταφέρθηκαν στο Μουσείο Κομοτηνής¹⁰ καθώς επίσης και άλλα ευρήματα που βρίσκονται στη Μητρόπολη Ξάνθης¹¹.

Βορειότερα της εθνικής οδού Ξάνθης - Κομοτηνής απέναντι από το εργοστάσιο ΚΥΔΕΠ, το 1981 σε βάθος τριών μέτρων αποκαλύφθηκε τμήμα τείχους μεγάλου πλάτους με κατεύθυνση από την ανατολή στη δύση σε μήκος 170 μ., το οποίο χαρακτηρίστηκε ως "οχυρωματικό περιβόλι"¹² με εξωτερική πλευρά τη δόρεια που βλέπει προς τη λίμνη Βιστωνίδα και εσωτερική τη νότια στην οποία σχηματίζονται κτιστές κλίμακες ανόδου¹³.

Όλα τα παραπάνω ευρήματα οδήγησαν τους αρχαιολόγους στη δικαιολογημένη σκέψη ότι στο στόμιο της Βιστωνίδας λίμνης δεν έχουμε απλώς ερείπια ενός καστελλίου, αλλά ενός ευρύτερου οικισμού, πιθανόν μιας πόλης¹⁴. Στην ύπαρξη, στο μέρος αυτό, μιας αξιόλογης πόλης, όπως "οι Πόροι" κατά τή γνώμη του Μπακιτζή ή του Κυριακίδη το Περιθεώριο, συνηγορεί και το όνομά της, που σημαίνει πόλη που "θεωρείται", φαίνεται από τις γύρω περιοχές, πόλη κτισμένη σε περίοπτη θέση. Πράγματι ο χώρος των ανασκαφών, στο στόμιο της Βιστωνίδας,

9. Αυτόθι, σ. 49.

10. Ε.Β.Α.Κ. Μπακιτζής, Έκθεση τρίτη, σ. 7.

11. Παπαευαγγέλου, *Περί Περιθεωρίου*, σ. 78. Ο Παπαευαγγέλου γράφει ότι στη Μητρόπολη Ξάνθης και Περιθεωρίου βρίσκονται τα εξής ευρήματα από τον αρχαιολογικό χώρο Πορτολάγους: Μιά μαρμάρινη Πλάκα στην οποία υπάρχει ανάγλυφος σταυρός με τις λέξεις, ΣΤΡΕ ΧΥ ΟΥΖΕ (Σταυρέ Χριστού ούζε), ένα ελίχρανο αμφικονίον μικρών διαστάσεων με δύο ανάγλυφους σταυρούς, ένα τεμάχιο κινώσκου και το κωνόκρανό του, κορινθιακού ρυθμού, άλλη μία πλάκα στην οποία παριστάνονται ανάγλυφα ίππος και αναβάτης σε τέχνη όμοια προς τον καλόν ποιμένα και τον Ορφέα του βυζαντινού Μουσείου Αθηνών, θύρακα με διακοσμήσεις κ.ά.

12. Μπακιτζής, Έκθεση τρίτη, σσ. 7-8. Ο ίδιος, *Θράκη* σ. 35.

13. Μπακιτζής, Έκθεση τρίτη, σ. 8.

14. Μπακιτζής, Έκθεση δεύτερη, σσ. 70-71.